

„Byl to skvělý zpěvák ve skvělé kapele. Byl prototypem amerického pohodáře. Jen se podívejte na závěr *Light My Fire* během účinkování Doors v *Show Eda Sullivana*, jak Jim popadne mikrofon přes rameno – je to tak elegantní, rokenrolové a cool. Vskutku Ještěřčí král.“

—Ian McCulloch

3 AUTOR PÍSNÍ

KDYŽ JIM MORRISON narazil onoho osudného dne koncem léta 1965 na Raye Manzareka na pláži ve Venice, měl už hotovou většinu písní, které Doors později nahráli. „K těm prvním pěti nebo šesti písním, který jsem napsal, jsem si dělal poznámky během fantastického rockového koncertu, kterej se odehrál v mé hlavě,“ řekl později Jim časopisu *Rolling Stone*. „Vlastně si myslím, že mě nejdřív napadla hudba a až pak jsem vymyslel slova, aby šly dohromady s melodií, s tím zvukem. Slyšel jsem to, a protože jsem to neuměl pořádně hudebně zapsat, jedinou možností, jak si to zapamatovat, bylo pokusit se najít slova, který by k tomu pasovaly.“

„Měl ústřední motiv a ten nám zazpíval,“ říká Ray. „Potom jsem já vytvořil strukturu akordů a rytmický rámec, a vůbec všechno okolo melodie a slov, které měl.“

„Na Jimovi bylo skvělé,“ pokračuje Ray, „že byl jedním z mála básníků, mimo Jima Carrola a pár dalších, kteří skutečně měli cit pro hudbu. Díky tomu byly písně Doors poetické a zároveň hudební. Měl dobrý smysl pro rytmus a intonaci, což je dělalo tak perfektními.“

NAHOŘE: Doors v roce 1968 NA PROTĚJŠÍ STRANĚ: Doors na jednom z mostů na pláži ve Venice, Kalifornie, 1967

Inspiraci pro své písně čerpal Jim z mnoha různých zdrojů: aktuálních událostí, knih a filmů. Například *Soul Kitchen* z prvního alba *The Doors* je údajně o restauraci ve Venecii s nabídkou typicky černošských pokrmů z jihu Spojených států, kam Jim chodil na žebírka s fazolemi a kukuřičným chlebem za pětadesát centů, nebo steak s přílohou za \$1,25. Oproti tomu text k *End of the Night* vznikl poté, co Jim přečetl *Cestu do hlubin noci* od Luise-Ferdinanda Célinea.

Jiná raná píseň, *Hello, I Love You*, která se objevila až na třetím albu *Doors Waiting for the Sun*, je inspirována pozorováním mladé ženy, jež kráčela směrem k Jimovi po pláži ve Venecii: „Hej, já tě miluju / Neřekneš své jméno? / Hej, já tě miluju / Nech mě taky skočit.“

Jimovy písně často vznikaly na pódiu, především během působení *Doors* ve Whisky. Nejlepším příkladem je *The End*. Tato píseň je o konci Jimova vztahu s Mary Werbelovou, středoškolačkou, s níž chodil během studií na Floridské státní univerzitě. Mary se začátkem roku 1965, kdy šel Jim do posledního semestru na UCLA, přestěhovala do L. A. K Jimovu velkému zklamání si najala vlastní byt. Také se zapsala na univerzitu L. A. City College a začala dělat Go Go tanečnicí v jednom z klubů na Sunset Strip, což Jima vyděsilo. Krátce nato se rozešli.

Píseň ovšem prošla drastickou úpravou jednoho večera roku 1966, kdy *Doors* hráli ve Whisky a Jim se nedostavil. Ray se chopil hlavních vokálů během první sady a potom se s Johnem vydal do motelu Tropicana, kde si Jim pronajímal pokoj za osm dolarů na noc. „Našli ho v jeho pokoji, jak se schovává pod postelí,“ vypráví Robby. „Vzal si moc LSD.“

Jim řekl doopravdy Rayovi s Johnem, že si vzal „deset tisíc mikráků“, čili mikrogramů LSD (průměrná dávka je 350 až 500 mikrogramů). Nicméně se jim podařilo ho dostat do Whisky a během poslední sady vypadal Jim překvapivě vyrovnaně. Podle Robbyho chtěl Jim zařadit *The End* doprostřed sady, přestože ji většinou touto písní uzavírali, „a to se nám zdálo trochu ujetý“.

Uprostřed písně přidal Jim mluvenou část, kterou kapela nikdy předtím neslyšela. „Vrah procitl před úsvitem,“ začal. „Natáhl si boty. Nasadil tvář z prastaré obrazárny a krácel halou. Vešel do pokoje, kde žila jeho sestra, a pak vykonal návštěvu u svého bratra. A pak krácel dál halou. Došel ke dveřím a nahlédl dovnitř. ‚Otče?‘ ‚Co chceš, synu?‘ ‚Chci tě zabít.‘ ‚Matko?‘ ‚Tebe chci vopíchat!‘“

„Šlo jasně o Jimova otce a matku,“ říká Ray Manzarek. „Je to Oidipus a vypráví příběh svého vlastního otce a matky, s celým oidipovsko-

-freudovským pojetím. Nesmíte zapomínat, že to bylo hrozně dávno a v uměleckých a literárních kruzích se začínal probírat freudovský Oidipův komplex. Jim o tomhle populárním tématu mluvil, vztáhnul si jej na svůj vlastní život a převedl ho do písně *Doors*.“

I přes popularitu, které se tato teorie právě těšila, to na majitele Whisky dojem neudělalo. „Seš normální oplzlej zkurvysyn,“ řekl Jimovi manažer klubu. „Máš padáka! Všichni máte padáka! A nezkoušejte se tady znovu ukázat.“

Když *Doors* připravovali nahrávání *The End* na jejich první album, Jim odešel ze studia do katolického kostela Nejsvětější svátosti na Sunsetu. Tam

si vzal „papírek“, aby se dostal do lepší nálady. Do studia se vrátil s modlitební knížkou, z níž začal vytrhávat stránky. Ve studiu byla skoro úplná tma, osvětlovalo ho jen pár svíček a nějaká světla z měřáků na nahrávacím zařízení. Jim se dostal do transu a několik hodin řval: „Zabij otce, píchej matku.“ „Bylo to totálně hypnotický,“ říká producent Paul Rothchild. „Všichni jsme měli pocit, že do studia právě vešla Múza a my jsme publikum.“

Později tu noc se Jim, stále pod vlivem LSD a alkoholu, vrátil do studia, přešel přes plot a vloupal se do budovy. Jakmile byl uvnitř, vzal hasicí přístroj a postříkal s ním všechno vybavení. Než odešel, sundal si jednu botu a nechal ji na místě.

Druhý den přišel majitel studia a uviděl spoušť, kterou tam Jim zanechal. Když si všiml jeho boty, okamžitě zavolal Jacu Holzmanovi. „Jac všechnu škodu zaplatil,“ říká Ray. „Vybavení se vysušilo a všechno pak fungovalo. Vlastně se vůbec nic nezničilo. Ale ta představa...“

VŠICHNI ČTYŘI ČLENOVÉ Doors se od začátku podíleli na tvorbě písní skládáním hudby pro Jimovy texty. „Když jsme byli všichni čtyři pohromadě, fungovala mezi náma taková demokracie, co Jim jednou vymyslel: ‚Neumím zahrát akordy na žádnéj nástroj. Neumím napsat píseň. Umím psát melodie a umím psát texty.‘ Takže nám vždycky zazpíval píseň bez hudebního doprovodu a my jsme pak začali ‚fis, béčko ... no jo, to je valčík.‘ A nakonec jsme to vždycky nějak dali do kupy.“

Právě díky tomuto způsobu práce byly všechny písně na prvních albech připisovány Doors a nikoliv jen jednomu člověku. Také autorské honoráře za skladby si členové dělili rovnoměrně. „Byla to naprostá demokracie,“ říká Densmore, „což bylo docela milý. Každý z nás pak makal na dvěstě procent.“

Jim vybízal i ostatní členy kapely, aby začali psát. Poté, co jednou po zkoušce navrhl, aby teď šli všichni domů a zkusili napsat píseň, Robby

Krieger vytvořil *Light My Fire*. „Řek jsem: ‚Jasně, a co mám jako napsat?‘“ vzpomíná Robby. „Bylo mně jasné, že musím napsat něco hrozně silného, co by mohlo konkurovat Jimovým věcem. A tak jsem řekl: ‚Budu psát o zemi, vzduchu, ohni a vodě...‘ Vždycky jsem měl hrozně rád *Play with Fire* od Stonů, rozhodl jsem se teda, že moje první píseň bude o ohni. Taky se mně líbila verze *Hey Joe*, kterou udělali Leaves, a přechody akordů z ní volně vycházejí.“ Poté, co Robby píseň zahrál poprvé před kapelou, prošla několika změnami. John tam dal trochu víc latinských rytmů a Ray přidal klávesové intro. A když ji pak Doors předváděli na pódiu, zrodila se její instrumentální část.

Během nahrávání *Light My Fire* se stala Jimovi ve studiu ještě jedna věc. Zvukař Bruce Botnick si donesl do zvukařské kabiny přenosnou televizi, aby mohl sledovat rozhodující zápas mezi Los Angeles Dodgers a San Francisco Giants. Zatímco Manzarek, Densmore a Krieger pracovali na skladbě, Jim tančil po studiu. Najednou si všiml televize a jako střela vtrhnul do kabiny, srazil televizi ze stoličky, na které stála, a zařval: „V tomhle nahrávacím studiu nebude žádná zasraná televize – nikdy!“

V roce 1968, kdy vyšlo *Waiting For the Sun*, zuřila ve Vietnamu válka. Doors byli nejoblíbenější americkou skupinou a Jim, jehož otec patřil mezi vojáky, kteří v té době bojovali v jihovýchodní Asii, reagoval na krvavé zprávy epickou skladbou *The Unknown Soldier*. Název písně převzal z národního pomníku ve Washingtonu, D. C., obsahovala verše jako „pro neznámého vojína to všechno skončilo“ a stalo se z ní jedno z nejpůsobivějších vyjádření protiválečného postoje, jehož autorem byla rocková kapela.

Elektra se rozhodla vydat tuto píseň jako „ochutnávkový“ singl z *Waiting for the Sun* a skupina vytvořila názorný propagační film, který byl vzápětí u většiny prodejců zakázán.

Hodně rádiových stanic odmítlo píseň pouštět a ředitelé několika z nich kontaktovali šéfa FBI, J. Edgara Hoovera, s odůvodněním, že Doors „šíří nepřátelskou propagandu a jejich obscénní představení a protiválečná poselství narušují občanskou morálku“.

Jako by toho nebylo málo, Jim byl, hlavně kvůli své nadměrné konzumaci alkoholu, stále nespolehlivější a jeho chování na pódiu i mimo něj bylo naprosto nevyzpytatelné. Přes všechny rozkoly byl ale pořád schopen psát pro kapelu texty, které nutily k zamyšlení. Čtvrté album Doors *The Soft Parade* se výrazně lišilo od prvních tří nahrávek. Práce na něm trvala téměř rok, neboť Paul Rothchild sestavoval dohromady

kousky z různých zkušebních nahrávek, přidal smyčcové a dechové nástroje a další prvky, které se na předchozích albech Doors neobjevily. Nahrávání bylo natolik vyčerpávající, že se kapela téměř rozpadla. Jim se na nahrávce podílel pouze pěti písněmi a poprvé bylo jeho a Robbyho autorství uvedeno zvlášť. Poslední sedmiapůlminutovou skladbu desky tvořilo Jimovo svědectví šedesátých let s texty jako: „Najdu u tebe útočiště / musím se někdy skrýt / místo, kde se můžu skrýt / najdeš pro mě tichý úkryt / už nemohu dál jít / ten muž je za dveřmi.“

U následujícího alba *Morrison Hotel* se Doors vrátili zpět k jednoduššímu zvuku prvních desek a živých vystoupení. Jim byl podle všeho v mnohem lepším duševním rozpoložení. Jedna z jeho písní *Peace Frog* byla instrumentální improvizací, dokud Manzarek nenašel báseň, kterou si Jim napsal do sešitu s názvem *Abortion Stories* (Zrůdné historky). Díky veršům jako „krev v ulicích Chicaga / stoupá a valí se mi v patách“ se píseň stala další kritikou stavu, v němž se nacházela Amerika v roce 1969.

NAHOŘE: Zkouška ve studiu v roce 1968 s producentem Paulem A. Rothchildem (uprostřed)
NA PROTĚJŠÍ STRANĚ: Fotografie pro album *Morrison Hotel*, vydané v únoru 1970

Doprostřed *Peace Frog* vložil Jim mluvenou pasáž: „Indiáni krvácející za úsvitu na silnici / duchové zaplňují dětskou mysl křehkou skořápkou.“ Tato slova popisují událost, ke které došlo v roce 1947 v Jimových čtyřech letech a jež měla, jak později prohlašoval, zásadní vliv na jeho život. Jim s rodinou projížděli pouští poblíž Albuquerque, když se stali svědky nehody auta s kamionem plným indiánů. Oběti nehody, mrtví a zranění indiáni, leželi všude podél silnice. V jednom okamžiku nějaká žena vykřikla bolestí.

Jim chtěl vystoupit z auta, ale matka mu to nedovolila. Neustále pokládal rodičům otázky týkající se nehody, až mu matka nakonec řekla: „Jimmy, to se nestalo doopravdy. Byl to jenom špatný sen.“

„Tehdy jsem poprvé objevil smrt,“ řekl jednou Jim v interview. „Byl jsem malej kluk a s mojí hlavou si, jako s květinou, pohrával vítr. Ale když o tom přemýšlím dnes, tak mě napadá, jestli náhodou duše některého z těch indiánů, nebo možná několika z nich, neopustila tělo a neskočila do mého.“

PŘEDNÍ STRANA KAPSY: Jim v nové kožené bundě, 1967 ZADNÍ STRANA KAPSY: Jim a Robby v Los Angeles, 1968 PŘÍLOHA: Texty k *L. A. Woman*, *The Wasp* a *Riders on the Storm* pro album *L. A. Woman*, které vyšlo v dubnu 1971